

У римському праві були й такі положення, які не знайшли відображення у чинному сімейному законодавстві. А саме, встановлення заборони одружуватися «на тій, яка була твоєю тещею, невісткою, падчерицею, мачухою ...» (1, 63) [7, с. 25].

Отже, погодимося з думкою, Є.О. Харитонова, що характерні особливості римської сім'ї знайшли відбиток у римському сімейному праві, яке відзначається завершеністю, послідовністю. Багато його положень збереглося до наших часів [5, с. 60].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року // Відомості Верховної Ради України.– 2002. – № 21-22.– Ст. 135.
2. Гражданское право : учебн. : в 3 т. 4-е изд., перераб. и доп. / под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. М. : ТК Велби, Проспект, 2004.– Т. 3.– 784 с.
3. Покровский И. А. История римского права / И. А.Покровский. – Минск: Харвест, 2002. – 528 с.
4. Орач Є.М., Тищик Б.Й. Основи римського приватного права: Навчальний посібник – Львів: Ред.-вид. відділ Львів. ун-ту, 2000. – 238 с.
5. Харитонов Є.О. Основи римського приватного права. – Х. : Одиссей, 2013. – 352 с.
6. Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран: в 2 Т. [отв. за ред. Н.А. Крашенинникова]. – М. : Норма, 2009. Т.1 Древний мир и Средние века [сост О.Л.Лысенко, Е.Н. Трикоз]. – 816 с.
7. Памятки римского права: Законы XII таблиц. Институции Гая. Дигесты Юстиниана. – М. : Зерцало, 1997. – 608 с.

Токарева Віра Олександрівна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права,
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ТВОРЧОСТІ В США В ЦИФРОВУ ДОБУ

Інтенсивні процеси глобалізації, призвівши до зростання ролі міжнародної торгівлі, потреба в інвестиціях, розвиток інформаційних технологій та стандартизації вплинули на розвиток національного законодавства, укладенню міжнародних угод та пошуку шляхів взаємодії у сфері інтелектуальної власності.

Нові технології створили нові можливості для споживачів та в деякій мірі похитнули позиції представлених компаній індустрії контенту. Звичайні люди стали створювати, змінювати та ділитися своїми творами з публікою у всесвітніх масштабах, без потреби звернення до комерційних посередників контенту, таких як видавці, звукозаписуючі компанії [1].

На міжнародному рівні наслідком зусиль по забезпеченню прав та інтересів правовласників стало прийняття в 1996 році Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності (далі ВОІВ) про авторське право, який у статті 11 Договору передбачає, прийняття правових основ для захисту технологічних засобів контролю за використанням тавведення правового захисту для недопущення обходу технологічних заходів, які використовуються авторами у зв'язку із здійсненням їх прав [2].

Норми угоди ВОІВ послужили основою для пошуку рішень з питань прав інтелектуальної власності в епоху цифрових технологій в США та Європейського союзу, результатом чого стало прийняття Закону «Про авторське право у цифрову добу» (DMCA, Digital Millennium Copyright Act) у 1998 році та декількома роками пізніше, прийняття аналогічної за змістом Директива 2001/29 / ЄС щодо гармонізації деяких аспектів авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві.

Так, Закон «Про авторське право у цифрову добу» в США покликаний врегулювати авторське право в Інтернеті передбачив кримінальну відповідальність за порушення авторських прав в Інтернеті, захищаючи постачальників, хостерів та інших суб'єктів від відповідальності за дії користувачів [3].

Був визнаний незаконним обхід технічних засобів захисту від копіювання та доступу до творів, а також будь-яка діяльність (виробництво, розповсюдження) яке полегшує обхід. Слід визнати, що передбачення подібних положень у законодавстві є лише неявним визнанням того, що технології захисту від копіювання є не досконалими [4].

Безумовно, поширення Інтернету призвело до отримання вільного доступу до багатьох творів, що привело до занепокоєння правовласників у неправомірному присвоєнні компенсації за користування творами. Правовласники стверджують, що заходи технологічного захисту мають мету запобігти несанкціонованому доступу до захищених матеріалів, і якщо припустити, що засоби захисту недосконалі, то закони мають впливати, щоб користувачі не здійснювали незаконну діяльність.

Прийняття заходів направлених на запобігання обходу технологічних заходів захисту контенту, призводить того, що навіть законне використання

може бути визнано злочинним, оскільки технологія не може розрізнити, чи єдїї направлені на обхідправомірними чи порушуючими закон[4].

Можна стверджувати, що антиобхідні положення законодавства використовуються в більшій мірі для обмеження широкої сфери законної діяльності, аніж для боротьби з порушенням авторського права. Тому прийняття Закону вбачається як загроза вираженню творчості.

Сьогоднішні технології дозволяють правовласнику контролювати користувача, обмежуючи його можливість копіювання, читання, виходячи за межі наданого законом права, зловживаючи своїм правом, застосовуючи програмний код.

Як зазначає Л. Лессіг, сучасне авторське право США, обґрунтовує права споживачів досить розпливчастим вилученням як добросовісневикористання, не ставлячи питання щодо розширення ефективного регулювання. В свою чергу програмний код розширює дію закону,можливості контролювати дій користувачів, підсилює регулюючі функції, навіть якщо предмет регулювання (дії, які були б сумлінним використанням) знаходиться поза дією закону [5].

Вищезазначені заходи технологічного захисту створюють умови для впровадження стосовно об'єктів інтелектуальної власності режиму, схожого за своєю природою до режимуправа власності [5].

Так, актуальна думка Р. Флориди про те, що в сучасний період можна спостерігати зародження, зростання ролі та посилення впливу «класу творців», представленогаможними асоціаціями та корпораціями[6].

В умовах глобалізації, на думку Д. Штігліца, лауреата Нобелівської премії з економіки,диктат великих транснаціональних корпорацій призводить до того, що жага отримання прибутку переважаєнад фундаментальними цінностями, як довкілля або власне життя. Конкуренція національного та міжнародного режимів інтелектуальної власності веде до уповільнення темпів розвитку економіки та зменшення вираження творчої активності в сфері інновацій [7].

Засновник руху вільного програмного забезпеченняР. Столмен, зазначає, що поширення авторського права у сучасному вигляді служить не інтересам США [8], а впливовим підприємствам, більшість яких знаходяться в США, які створюють неурядові організації, акредитовані в ВОІВ, діючі у власних інтересах, на національному та міжнародному рівнях.

Висувається думка, що існують спроби організувати транснаціональну політику та створити безпечну міжнародно-правову інфраструктуру, спрямовану на захист глобальної гегемонії США на виробництво, володіння та збут товарів заснованих на інтелектуальній власності.

На нашу думку конкуренція інтересів у сфері інтелектуальної власності полягає в тому, що правовласники зацікавлені в наданні їм широкої монополії

на використання результатів творчої, інтелектуальної діяльності, тоді як користувачі зацікавлені в спрощенні доступу до об'єктів права інтелектуальної власності та обмеження монопольного становища творців [9].

Ефективна охорона інтелектуальної власності потребує пошуку компромісуміж бажанням правовласників у розширенні повноважень у використанні результатів творчості та користувачів зацікавлених у вільному доступі до творів та свободі вираження творчості в епоху цифрових технологій, яке має полягати у взаємному обмеженні прав.

ЛІТЕРАТУРА:

1. The people formerly known as the audience. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.economist.com/node/18904124>
2. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року та положення Бернської конвенції (1971 р.), на які містяться посилання у Договорі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_770
3. Digital Millennium Copyright Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikisource.org/wiki/Digital_Millennium_Copyright_Act
4. Nicola Lucchi Intellectual Property Rights in Digital Media: A Comparative Analysis of Legal Protection, Technological Measures and New Business Models under E.U. and U.S. Law. Article in Buffalo law review 53(4):1111-1191 · April 2005
5. Лессиг Л. Свободная культура /Пер. с англ. – М.: Прагматика Культуры, 2007. – 272 с.
6. Ричард Флорида «Креативный класс: люди, которые меняют будущее» // The Rise of The Creative Class and How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life. – Классика-XXI, 2005. – 430 с
7. Stiglitz J. E. Making globalization work. Norton & Company, 2006. – P. 106.
8. Copyright and Globalization in the Age of Computer Networks. The following is an edited transcript from a speech given at MIT in the Communications Forum on Thursday, April 19, 2001 from 5:00pm – 7:00pm [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gnu.org/philosophy/copyright-and-globalization.en.html>
9. Харитонов О.І. Проблеми створення єдиного цифрового ринку й авторські права // О.І. Харитонов / Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія» Т. XVI. – Юридична література. – 2015. – С. 44-49.